

*Тугай О. М.,**викладач англійської мови,**аспірант кафедри германської філології**Інституту філології**Київського університету імені Бориса Грінченка*

РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ РАНЬОНОВОАНГЛІЙСЬКОГО РЕЧЕННЯ

Анотація. У пропонованому дослідженні висвітлено питання актуалізації функціональної перспективи ранньоновоанглійського складного комплементарного речення як дистрибутивного поля безпосереднього релевантного контексту в термінах відновленої/невідновленої інформації повідомлення з урахуванням контекстуальної залежності/незалежності елементів стосовно розгортання комунікативної динамічної функції волевиявлення адресанта у висловленні. Виокремлено такі реченнєві елементи, як тема, власне тема та рема, власне рема у функції невідновленої або нової та невідомої адресантові інформації, а також із функцією відновленої або запровадженої в контекст інформації. З'ясовано, що тематичні та рематичні конститuentи складного речення можуть виступати актуалізаторами невідновленої та відновленої інформації як у головній або матричній, так і у підрядній фінітній, інфінітивній комплементарних клаузах із різним рівнем вираження комунікативного динамізму, власне у його найвищому або найнижчому ступенях. Детерміновано, що носії невідновленої інформації забезпечують найвищий ступінь комунікативного динамізму цілісної структури речення в кінцевій локації, тоді як в ініціалній позиції вони отримують найнижчий ступінь комунікативного динамізму вольового спрямування висловлення. Носії відновленої інформації можуть отримувати функцію найвищого ступеня комунікативного динамізму завдяки семантиці матричних дієслів волевиявлення з цілеспрямованістю та акцентуацією головної дії на адресаті. Окреслено тематичні та рематичні елементи складного комплементарного речення також як контекстуально залежні та контекстуально незалежні складові елементи, що виражають відповідний рівень комунікативної динамічної функції волевиявлення. Схарактеризовано функціонування комплементарних фінітних, інфінітивних речень як залежних або незалежних клауз у розгортанні комунікативної перспективи цілісної структури речення як реалізації вольового наміру мовця. Контекстуальна залежність теми/реми або тих конститuentів/референтів, що належать до попереднього контексту складного речення, зумовлює контекстуальну залежність певної комплементарної клаузи. Контекстуальна незалежність тематичних та рематичних елементів у субординативному реченні є чинником впливу на незалежну від контексту функціональну перспективу та комунікативну орієнтацію останнього.

Ключові слова: функціональна перспектива речення, комунікативний динамізм, відновлена/невідновлена інформація, контекстуально залежний/незалежний елемент, безпосередній релевантний контекст, ранньоновоанглійська мова.

Постановка проблеми. Дослідження комунікативного синтаксису в термінах функціональної перспективи речення

(ФПР) в сучасних лінгвістичних студіях посідає належне місце стосовно функціонування певного реченнєвого конститuentа в мові та визначення його внеску в розвиток інформаційної динаміки висловлення, адже в реченні кожен елемент несе відповідну динамічну функцію, за допомогою якої відбувається розгортання та завершення смислу комунікації. Попри численні розвідки актуального членування речення (АЧР) в різних германських мовах, поза увагою лінгвістів залишаються питання висвітлення розгортання функціонування динаміки повідомлення прояву волі мовця в структурі складного речення із фінітною, інфінітивною комплементациєю дієслів волевиявлення в ранньоновоанглійській мові з корпусу творів В. Шекспіра. Вивчення функціональної перспективи складного комплементарного речення в історичній перспективі набуває особливої уваги з точки зору функціонування конкретного елемента в тема-рематичній конфігурації (за Я. Фірбасом, В. Матезіусом) з урахуванням відновленої або невідновленої інформації в безпосередньому релевантному контексті ранньоновоанглійського речення та контекстуально залежних або незалежних конститuentів як контекстуального чинника, що зумовлює формування комунікативної орієнтації речення та реалізацію волевиявлення адресанта. В історичній синхронії, а саме в ранньоновоанглійському періоді розвитку англійської мови, складне комплементарне речення із фінітною, інфінітивною клаузами характеризується відповідними умовами його вживання і функціонування, особливо з дієсловами волевиявлення, які маркують розгортання динамічної комунікативної функції речення в різних напрямках. Отже, можна говорити про існування певної лакуни в галузі дослідження реалізації функціональної перспективи ранньоновоанглійського складного комплементарного речення. Цей факт і зумовлює здійснення цієї розвідки, визначає актуальність порушеної проблематики.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасних мовознавчих студіях теорію АЧР, яка надалі отримала назву «функціональна перспектива речення», започаткували чеські вчені, представники Празької лінгвістичної школи, а саме В. Матезіус, Я. Фірбас, Ф. Данеш, Ф. Травнічек, які зробили величезний внесок в опрацювання проблем комунікативного синтаксису. Уперше в узус синтаксичних досліджень теоретичного мовознавства були введені поняття актуального членування речення, функціональної перспективи речення, комунікативного динамізму, тема — рема, топік — коментар. У зарубіжній лінгвістиці подальші дослідження актуального членування речення в сучасній англійській мові отримали висвітлення у працях М. Хеллідея, А. Свободи, Н. Беклемешевої, Дж. Гладкого, А. Кібрік, С. Саліха. Вітчизняні наукові

розвідки також позначилися розробкою синтаксису та функціонування складного речення в межах теорії функціональної перспективи речення. Ключовим це питання постало в дослідженнях Т. Плоткіної, О. Землякової в історичному аспекті. В. Івшин, Ю. Бойко, І. Кухарчук, Ю. Андрущенко, М. Вінтонів зосередили увагу в наукових працях на функціонально-комунікативному напрямі досліджень синтаксичної будови сучасної англійської та української мов.

Мети статті. Репрезентована наукова розвідка присвячена дослідженню реалізації функціональної перспективи ранньоніованглійського складного комплементарного речення як дистрибутивного поля безпосереднього релевантного контексту в термінах відновленої/невідновленої інформації, контекстуальної залежності/незалежності. Об'єктом дослідження є складні комплементарні речення із дієсловами волевиявлення з корпусу творів В. Шекспіра. Предмет дослідження становлять функціональні характеристики провідних тема-рема-тичних елементів для визначення розгортання комунікативного динамізму речення вольової цілеспрямованості мовця. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: 1) проаналізувати імплементацію комунікативного динамізму функціональної перспективи складного комплементарного речення в ранньоніованглійському періоді; 2) виокремити носії відновленої, невідновленої інформації в безпосередньому релевантному контексті; 3) з'ясувати позиційне розташування актуалізаторів відомої або невідомої з контексту інформації; 4) окреслити контекстуально залежні та незалежні складові частини досліджуваного речення; 5) визначити функціонування фінітних, інфінітивних комплементів як контекстуально залежних або незалежних клауз у розгортанні комунікативної перспективи цілісної структури складного речення та реалізації вольового наміру адресанта.

Виклад основного матеріалу. Концепція ФПР була розроблена представниками Празької лінгвістичної школи Я. Фірбасом, В. Матезіусом, А. Свободою, Е. Бенешем. В. Матезіус заклав початок процесу дослідження функціональної та смислової парадигми речення з огляду на «актуальне членування речення», що з'ясовує спосіб включення речення в предметний контекст, на основі якого він виникає. Провідними конституентами АЧР є вихідна точка або базис висловлення, тобто те, що є відомим або легко розуміється в цій ситуації, та ядро висловлення, або те, про що мовець повідомляє про вихідний пункт речення [3, с. 239]. Згодом зазначене явище стало трактуватися як «функціональна перспектива речення», «контекстуальна організація висловлення», «тема — рема», «топік — фокус», «топік — коментар» (за Я. Фірбасом) [11, с. 12]. Зазначимо, у ФПР термін «функціональний» вказує на розчленування речення на частини, що виконує деяку функцію в загальному комунікативному просторі. ФПР пов'язана з організацією речення як повідомлення, а саме як функціонують граматичні та семантичні структури власне в акті комунікації. Як і будь-який інший компонент лінгвістичної організації речення, ФПР репрезентує смисловий потенціал мовця: адресант виражає деяку певну інформаційну структуру повідомлення, що репрезентує його власний відбір створення тексту з комплексу можливих альтернативних опцій, якими він володіє. Власне сам мовець співвідносить те, про що він говорить, із контекстом висловлення. І в цьому аспекті ФПР — це мовний компонент, що створює сам текст [9, с. 138–139].

Я. Фірбас постулює, що провідними чинниками ФПР є комунікативний динамізм (КД) та лінійна модифікація порядку слів. КД є тим феноменом, що постійно реалізується мовними конституентами в акті комунікації. Це природня властивість комунікації, яка маніфестується в постійному розвитку стосовно імплементації комунікативної мети висловлення [10, с. 6–7]. Основна функція лінійного порядку слів у будь-якій мові — визначити в актуальному членуванні речення тему (theme) і рему (rheme), які можуть детермінуватися інтуїтивно. Тема — це дане або що вже відомо з попереднього висловлення, або вихідний пункт повідомлення. Рема — це те, що є новим у контексті, вона несе основне семантичне навантаження та є провідною метою комунікації [2, с. 390]. Варто зазначити, що замість подвійного тема-рема-тичного підходу речення Я. Фірбас запровадив модель актуального комунікативного членування як «тема (theme) — нетема (non-theme)», де нетема-тичний елемент становить транзитний елемент та власне рему або елемент, що розгортає комунікацію поза транзитним елементом і завершує її [10, с. 71–72]. Ця модель визначається як потрібна, власне «тема — транзитний елемент — рема» (Theme — Transitional element — Rheme), де ступінь КД відповідних тематичних, транзитних та рема-тичних юнітів розглядається як результат взаємодії чотирьох факторів: лінійної, семантичної, контекстуальної та просодичної ознак [14, с. 35]. У нашому дослідженні ми послуговуємось характеристикою функціональної перспективи речення як тріадою елементів АЧР.

Тлумачення ФПР безпосередньо пов'язане з поняттям контексту як завершеного в смисловому відношенні відрізка мовлення (тексту), що уможливує точно встановити значення певного слова або речення у складі мовленнєвого контексту [7, с. 123]. ФПР — це текстовий компонент структури речення. Вона є інтегральною частиною системи мови і тому суттєва для розуміння процесів говоріння, слухання, читання та письма [9, с. 145]. Головним способом окреслення функціональної перспективи висловлення є аналіз комунікативного динамізму компонентів висловлення на основі критеріїв контекстуальної залежності та контрастивності [1, с. 16]. Поняття семантичного фактору вводиться для запобігання стислості тексту. Це значення охоплює вплив характеру семантичних відношень на визначення функції лінгвістичних елементів. Так, у реченні є такі складові компоненти, що розгортають комунікацію далі певного конституента, наприклад ядерного дієслова, та виявляються динамічно сильнішими. Вони несуть вищий ступінь КД із ознакою контекстуальної незалежності [10, с. 41]. Теорія ФПР уможливує підхід до складного речення як безпосереднього релевантного контексту, що може містити складне речення з комплементарною клаузою [6, с. 12–13]. Дистрибутивним полем (Distributional Field — DF) для реалізації КД є безпосередній релевантний контекст. Своєю чергою, DF являє собою ієрархічну систему, яка передбачає існування певних взаємопідпорядкованих рівнів (Distributional Subfields — DS), а саме складного речення та комплементарних клауз [4, с. 79].

У дослідженні ФПР провідну роль відіграють контекстуальний та семантичний чинники у взаємодії. Контекстуальну залежність та незалежність елементів у складному комплементарному реченні ранньоніованглійської мови пов'язуємо з поняттям відновленої/невідновленої інформації а безпосередньому релевантному контексті для окреслення розвитку комунікативної динамічної функції та визначення релевантної

комунікативної орієнтації складного речення та прояву волевиявлення або вольового наміру, бажання, прагнення адресанта у спілкуванні. У процесі дослідження характеристик відновленої та невідновленої інформації, контекстуально залежних та незалежних елементів у ранньомовноанглійському складному комплементарному реченні послуговуємось поняттями «тема – транзитний елемент – рема» для визначення актуалізації комунікативного динамізму ФПП у дистрибутивному полі безпосереднього релевантного контексту.

Лінгвальні реченнєві елементи як носії відновленої або невідновленої в контексті інформації є визначальними чинниками комунікативної направленості певного повідомлення в мовленні. Слідом за Я. Фірбасом у межах загального безпосереднього релевантного контексту складних речень ранньомовноанглійської мови виокремлюємо вербальний, ситуативний та емпіричний контекст як єдині фактори спільного знання та досвіду комунікантів у процесі спілкування. У процесі розгортання тексту мовець продовжує вводити або накопичувати інформацію, яка попередньо не була виражена в потоці комунікації. Проте вже запроваджена в контекст інформація може бути легко вилучена з репрезентованого інформаційного потоку без повторного застосування або вона може залишатися в ньому та бути відтвореною багато разів після коротких або довгих інтервентних блоків тексту [10, с. 22–25]. Відповідно, вилучена інформація може тлумачитися як невідновлена у вербальному контексті, а відтворена інформація подається як відновлена.

Зауважимо, складні комплементарні речення як окремі мовленнєві акти в діалогічному мовленні безпосереднього релевантного контексту зорієнтовані на реалізацію інформації двох типів: 1) такої, що є носієм спільного для комунікантів (адресанта та адресата) знання, проте вважається невідомою та невідновленою (*irretrievable information*); 2) такої, що є носієм спільного для комунікантів (адресанта та адресата) знання, але цілком відновленою (*retrievable information*) у контексті [5, с. 145]. Отже, носії відновленої (*retrievable information*) інформації в межах безпосереднього релевантного контексту є контекстуально залежними елементами. Носії невідомої та невідновленої (*irretrievable information*) інформації у межах безпосереднього релевантного контексту отримують статус контекстуально незалежних елементів [10, с. 39].

Розглянемо актуалізацію та імплементацію невідновленої/відновленої інформації ФПП у складних комплементарних реченнях ранньомовноанглійської мови.

(1) Gloucester: «*Peel'd priest, dost thou command me to be shut out?*» (Shakespeare, King Henry VI Part I, i, iii, 30) [13].

(2) Falstaff: «*Have I laid my brain in the sun and dried it, that it wants matter to prevent so gross o'erreaching as this?*» (Shakespeare, The Merry Wives of Windsor, v, v, 143–144) [13].

У реченні (1) засвідчуємо невідновлену інформацію, носіями якої виступають елементи *Peel'd priest, thou, me*, які вперше згадуються у цьому контексті та є контекстуально незалежними елементами незалежно від їхньої позиції в реченні. На відміну від речення (1), у прикладі (2) конституенти *I, my brain, it, it* виступають як носії відновленої інформації, оскільки елемент *my brain* відтворює вже згадану інформацію стосовно компонента *I*, а конституент *it* у залежному фінітному реченні репрезентує відновлену інформацію попереднього елемента *it* а головному реченні.

Особливістю аналізу наступних складних комплементарних речень із дієсловами волевиявлення є той факт, що вони можуть містити як невідновлену, так і відновлену інформацію в головній та підрядній клаузах.

(3) King: DS 1 «*[Her brother is in secret come from France; Feeds on his wonder, keeps himself in clouds]*, DS 2 [*And wants not buzzers to infect his ear With pestilent speeches of his father's death*]» (Shakespeare, Hamlet, iv, v, 88–91) [13].

Приклад (3) містить два рівня дистрибутивного поля безпосереднього релевантного контексту. На першому DS 1 рівні прослідковуємо невідновлену інформацію, яка актуалізується ініціальним незалежним компонентом *Her brother* у головній клаузі та подальшими елементами *his wonder, himself*, інформація яких є відновленою. На другому DS 2 рівні конституенти *his ear, his father's death* є також носіями вже відновленої комунікативної перспективи, залежність яких пов'язуємо з першим рівнем DS 1. Отже, елементи відновленої комунікації впроваджуються в контекст як у головній, так і в субординативній клаузах.

(4) Officer: DS 1 «*[we charge and command you, in his highness' name]*, DS 2 [*to repair to your several dwelling-places*]» (Shakespeare, King Henry VI Part I, i, iii, 75–76).

У прикладі (4) в головному реченні, яке реалізується на першому рівні DS 1 дистрибутивного поля складного речення, елементи *we, you, in his highness' name* є носіями невідновленої та контекстуально незалежної інформації, тоді як на другому DS 2 рівні в комплементарному інфінітивному реченні конституент *your several dwelling-places* виступає залежним інформатором завдяки вже відомому елементу *you*. Отже, репрезентовані рівні DS 1, DS 2 речення (4) містять як невідновлену, так і відновлену інформацію комунікативної функції та поєднуються між собою на комунікативному рівні за допомогою відновлених залежних елементів.

Цікавим у нашому дослідженні є виокремлення теми (власне теми) та реми (власне реми) як носіїв відновленої або невідновленої інформації в безпосередньому релевантному контексті складних комплементарних речень із корпусу творів ранньомовноанглійської мови, що репрезентує розгортання комунікативного динамізму ФПП у різних напрямках та підтверджує релевантну комунікативну орієнтацію речення стосовно вольового наміру мовця або адресанта.

(5) Clown: DS 1 «*[In some sort, sir (Set): but though my case (B, d, Th) be a pitiful one (Sp, Q, Rh)]*, DS 2 [*I (B, d, Th) hope (+, TrPr, Q, Tr) I (B, d, Th) shall not be flayed (Sp, Q, Rh) out of it (FSp, RhPr)*]» (Shakespeare, The Winter's Tale, iv, iv, 843–844) [13].

Приклад (5) із вдома рівнями DS дистрибутивного поля DF складного речення реалізує як невідновлену, так і відновлену інформацію. Перший DS рівень вводиться незалежним елементом *sir (Set)*, до якого звертається адресант, як носія невідомої, а отже, невідновленої інформації із нейтральною функцією фона речення. Тема речення *my case (B, d, Th)* отримує також функцію невідновленої інформації, оскільки цей компонент вперше згадується в безпосередньому релевантному контексті цього речення. Елемент теми *my case (B, d, Th)* розгортає далі комунікацію до конституента *a pitiful one (Sp, Q, Rh)*, який виявляється ремою в цьому юніті DS 1 рівня та носієм невідновленої інформації. Тема і рема першого рівня DS 1 дистрибутивного поля цього речення виявляються актуалізаторами невідновленої інформації, а отже, вони є контекстуально незалежними елементами, які просують комунікативну динамічність функціональ-

ної перспективи речення з досягненням рематичним елементом *a pitiful one* (Sp, Q, Rh) найвищого ступеня КД.

На нашу думку, поєднувальним елементом між двома рівнями є складний композитний корелят *but though*, який фактично вводить другий DS 2 рівень, на якому тема головної та тема субординативної клауз збігаються за граматичною ознакою як елемент *I* (B, d, Th), проте на комунікативному рівні вони є нерівнозначними. Так, тематичний елемент *I* (B, d, Th) у головному реченні вводить складне комплементарне речення із дієсловом прояву наміру, бажання *hope* (+, TrPr, Q, Tr) як транзитера та виявляється носієм невідновленої інформації, незалежним конституентом із найнижчим ступенем КД. Наступний прономінал *I* (Sp, Q, Rh) із тематичною функцією комунікації виступає носієм вже відомої, а отже, відновленої в контексті інформації на цьому рівні DS 2, де найвищий ступінь КД отримує незалежний конституент *out of it* (FSp, RhPr) як подальша перспектива речення, *власне рема*, із функцією невідновленої інформації, де попередній елемент *be flayed* (Sp, Q, Rh) як *рема* DS 2 рівня є носієм нижчого КД із менш вираженою комунікативною силою динамічної функції. Безперечно, в реченні (5) *тема* повідомлення на двох DS рівнях реалізується як невідновленою, так і відновленою інформацією, тоді як *рема* актуалізується ще невідновленою інформацією на DS 1 дистрибутивному полі та *власне рема* – вже відновленою інформацією на DS 2 рівні.

Увага наступного речення (6) акцентується на вираженні *теми* на початку речення та *реми* в кінцевій позиції, які на комунікативному рівні введення інформації, що відновлюється або не відновлюється, є рівнозначними, проте шкала реалізації КД цих елементів є нерівномірною.

(6) Aulolycus: «*My clown* (B, d, Th), who *wants* (+, TrPr, Q, Tr) but *something* (Sp, Q, Rh) to be *a reasonable man* (FSp, Q, RhPr)» (Shakespeare, *The Winter's Tale*, iv, iv, 616) [13].

У реченні (6) *темою* виступає контекстуально незалежний компонент *My clown* (B, d, Th), що запроваджує невідому та невідновлену інформацію. Він актуалізує свій найнижчий ступінь КД у напрямі *реми* висловлення, незалежного конституента *a reasonable man* (FSp, Q, RhPr) через дієслівний компонент *wants* (+, TrPr, Q, Tr) як транзитер комунікативного висловлення прояву волевиявлення адресанта. Рематична фраза *a reasonable man* (FSp, Q, RhPr) є носієм невідновленої інформації як цільовий елемент вольового наміру мовця. Його фінальна локація забезпечує найвищий ступінь КД цілісної структури речення із досягненням мети функціональної перспективи речення. Отже, *тема* та *рема* цього повідомлення містять невідновлену інформацію та є одноставно контекстуально незалежними елементами, проте виражають різний рівень ступеня КД.

Особливою помітною ознакою аналізу наступного прикладу (7) є інформаційна та контекстуальна властивість реалізації *власне теми* та *власне реми* як провідних комунікативних елементів прояву вольового динамізму речення.

(7) Clarence: «*His majesty* (B, d, Th), Tendering *my person's safety* (Set, Q, ThPr), *hath appointed* (+, TrPr, Q, Tr) This conduct *to convey* (+, TrPr, Q, Tr) *me* (Sp, Q, Rh) *to the Tower* (FSp, RhPr)» (Shakespeare, *King Richard III*, i, i, 44–45) [13].

Приклад (7) репрезентує один DS рівень дистрибутивного поля безпосереднього релевантного контексту з вираженням елементом *His majesty* (B, d, Th) *теми* повідомлення, яка вво-

дить ще невідому та невідновлену інформацію, що зумовлює контекстуальну незалежність цього конституента, але найнижчий ступінь КД висловлення, власне з якого починається розвиток комунікації волевиявлення адресанта. Наступна фраза *my person's safety* (Set, Q, ThPr) реперезентує фон речення (7) із нейтральною ознакою КД та функцією *власне теми* як носія невідновленої та контекстуально незалежної інформації, яка за допомогою транзитних дієслівних елементів *hath appointed* (+, TrPr, Q, Tr), *to convey* (+, TrPr, Q, Tr) для реалізації їхньої семантичної функції вольового прояву із впливом на слухача розгортає КД речення із направленістю на адресата *me* (Sp, Q, Rh) як потенційного виконувача вольової дії мовця із функцією деталізатора і *теми* висловлення як контекстуально залежного елемента, оскільки його ознака є відновленою інформацією завдяки попередньому конституенту *my person's safety* (Set, Q, ThPr). Комунікативна функція прономінала *me* (Sp, Q, Rh) не містить найвищий ступінь КД, оскільки цю динамічну функцію виконує наступний контекстуально незалежний локатив *to the Tower* (FSp, RhPr) як подальший деталізатор, *власне рема*, і як носій невідновленої інформації у представленому складному комплементарному інфінітивному реченні (7). Таким чином, у цьому реченні *тема* та *власне тема* як носії нової невідновленої інформації повністю розкривають комунікативну динамічну функцію вольового наміру до *реми* як відновленої та *власне реми* як невідновленої інформації.

Проте в наступному реченні (8) засвідчуємо актуалізацію невідновленої інформації такими елементами: локативною прономіальною фразою *for my duty's sake* (Set, Q, Th) в ініціальній позиції як фонового елемента речення із тематичною ознакою якості та нейтральною функцією КД; *власне рематичним* конституентом *in his intended drift* (FSp, Q, RhPr) як подальшої функціональної перспективи речення, носія вищого, але не найвищого вираження комунікативного вольового наказу призначення мовцем дії, Протеусом. Зауважимо, зазначені конституенти є контекстуально незалежними складовими елементами речення (8):

(8) Proteus: «Thus, *for my duty's sake* (Set, Q, Th), *I* (B, d, Th) rather *chose* (+, TrPr, Q, Tr) To cross (+, TrPr, Q, Tr) *my friend* (Sp, Q, Rh) *in his intended drift* (FSp, Q, RhPr)» (Shakespeare, *The Two Gentlemen of Verona*, iii, i, 17–18) [13].

Додамо, *тема* прономінал *I* (B, d, Th) із найнижчим ступенем КД виявляється носієм вже відновленої інформації. Таку ж саму відновлену функцію реалізує деталізатор *рема* висловлення *my friend* (Sp, Q, Rh) як носій *найвищого* ступеня КД, що буде обгрунтовано далі. Ці тематична *I* (B, d, Th) та рематична *my friend* (Sp, Q, Rh) фрази є контекстуально залежними елементами, оскільки вони відтворюють інформацію, яка вже попередньо була запроваджена в реченні (8).

На нашу думку, у процесі представленого аналізу прикладу (8) потребує подальшого детального уточнення функція реалізації найвищого ступеня КД. Так, транзитні елементи фінитне дієслово волевиявлення *chose* (+, TrPr, Q, Tr) та інфінітив *To cross* (+, TrPr, Q, Tr) завдяки вольовій семантиці впливу на адресата зумовлюють фактор вираження найвищого ступеня КД не в напрямі фінального конституента *in his intended drift* (FSp, Q, RhPr), а у напрямі попереднього елемента *реми* *my friend* (Sp, Q, Rh), який безпосередньо отримує ознаку найвищого ступеня КД через впливовість адресанта Протеуса саме на нього як виконавця вольової дії.

(9) Ford: DS 1 «[Trust *me* (Set, Q, Th), a good knot: *I*(B, d, Th) have good cheer *at home* (Sp, Rh)]; DS 2 [and *I*(B, d, Th) *pray* (+, TrPr, Q, Tr) *you all* (B, d, Th) *go* (+, TrPr, Q, Tr) *with me* (Sp, Q, Rh)]» (Shakespeare, *The Merry Wives of Windsor*, iii, ii, 52–53) [13].

Приклад (9) відображає інформацію на двох DS рівнях. На першому DS 1 рівні тема *me* (Set, Q, Th) та рема *at home* (Sp, Rh) є носіями нової, а отже, невідновленої інформації, яка також виявляється контекстуально незалежною. На другому DS 2 рівні тематичний елемент *I*(B, d, Th) є залежним конститuentом у безпосередньому релевантному контексті речення (9), інформація якого є вже відновленою. Проте наступна тема фінітного комплементарного речення *you all* (B, d, Th) є новою та незалежною інформацією. Тематичний елемент *with me* (Sp, Q, Rh) у фінальній позиції виявляється також контекстуально залежним із функцією відновленої інформації. Транзитер *pray* (+, TrPr, Q, Tr), як дієслово прояву волі мовця Форда, який звертається до всіх присутніх, є чинником розгортання динамічної функції КД далі до конститuentів *you all* (B, d, Th), *with me* (Sp, Q, Rh), які можуть володіти найвищим ступенем КД рівнозначно. На нашу думку, залежно від інтонаційної акцентуації адресанта як тема *you all* (B, d, Th), так і рема *with me* (Sp, Q, Rh) є можливими носіями найвищої функції КД. Припускаємо, що семантика вольової спрямованості дієслова *pray* із значенням прохання, благання зумовлює направленість дії більше на тематичний елемент *you all* (B, d, Th), що постулює її визначення як носія вищого ступеня комунікативної динамічної функції прояву вольового бажання адресанта.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що тематичні та рематичні конститuentи в межах безпосереднього релевантного контексту складних речень ранньомовноанглійської мови є носіями невідновленої або нової невідомої інформації та відновленої або вже запровадженої у попередній контекст інформації як відповідно незалежних та залежних мовних складових елементів. У цьому аспекті зазначимо, що ФПР також уможливило фундаментальне розмежування між контекстуально залежними та контекстуально незалежними елементами в реченні. Так, контекстуальна залежність вже пов'язана із відповідними референтами або лінгвальними фактами в попередньому тексті або реченні. Але контекстуальна незалежність слова може визначатися такими сигнальними факторами, як означений/неозначений артикль, власний іменник, титул або ім'я [12, с. 240–241].

Принадно нагадаємо, що семантичні ознаки та динамічний характер примушують контекстуально незалежні елементи перевищувати або перекидати головне дієслово у КД незалежно від їхньої позиції в лінійній модифікації. Так, контекстуально незалежні об'єкти, як прямий, так і непряий, перевищують дієслово у КД незалежно від їхньої реченнєвої позиції. Незалежно від контекстуальної залежності або незалежності, інформація, яку розкриває об'єкт, підсилює та розширює інформацію, що несе дієслово [10, с. 42]. У нашому дослідженні контекстуальний та семантичний чинники ФПР уможливають визначення позиційного функціонування комплементарних фінітних, інфінітивних клауз як залежних або незалежних складових реченнєвих елементів та вплив контекстуально залежних або незалежних інших конститuentів речення на розгортання комунікативної перспективи цілісної структури речення як реалізації вольового наміру із відтінками бажання, наказу, прохання адресанта.

Комплементарні складні речення, як правило, вводяться в мовленнєвий потік контекстуально залежними елементами, що відступають на задній план. За таких обставин контекстуальна залежність конститuenta отримує тенденцію до нейтралізації його динамічної семантичної функції та переведення його до рангу фона. Відповідно, контекстуальна залежність елементів зумовлює їхній низький ступінь комунікативного динамізму порівняно і контекстуально незалежними елементами [8, с. 187]. Проте тільки ядерні конститuentи контекстуально залежних елементів можуть вводити іншу динамічну функцію. Їхній контекстуально залежний характер запобігає переходу до контекстуально незалежних елементів [10, с. 68]. Додамо, залежність від контексту загалом пов'язується із референтом дії та наявністю вже введеної інформації в безпосередній релевантний контекст [5, с. 147].

Розглянемо комунікативну функцію складових елементів та комплементарних клауз у ФПР ранньомовноанглійської мови з урахуванням значення певного ядерного дієслова волевиявлення як семантичного фактора та актуалізації залежних або незалежних конститuentів як контекстуального чинника.

(10) Leontes: DS 1 «[*I* (B, d, Th) do in justice *charge* (+, TrPr, Q, Tr), *thee* (Sp, Q, Rh), On thy soul's peril and thy body's torture], DS 2 [That *thou* (B, d, Th) commend *it* (Sp, Q, Rh) strangely to some place Where chance may nurse or end *it* (FSp, Q, RhPr)]» (Shakespeare, *The Winter's Tale*, ii, iii, 180–183) [13].

У безпосередньому релевантному контексті дистрибутивного поля речення (10) рівень DS 1 вводиться контекстуально незалежним елементом *I*(B, d, Th), який відступає на задній фон та отримує нейтральну функцію КД. Дієслово *charge* з ознакою транзитного елемента (+, TrPr, Q, Tr) як контекстуально незалежний конститuent розгортає комунікацію а напрямі контекстуально незалежного прономінала *thee* (B, d, Th), що несе невідому або невідновлену інформацію. У поєднанні вони володіють рівнозначною сильною семантичною динамічною функцією, яка підсилює наступний зміст усього речення та розвиток останнього в напрямі клаузального комплемента, власне додаткового речення *That thou commend it strangely to some place Where chance may nurse or end it*, яке як прямий об'єкт володіє найвищим ступенем КД речення. Інформація, яку актуалізує займенник *thou* (B, d, Th), що вводить рівень DS 2 дистрибутивного поля речення (10), є відновленою, а отже, контекстуально залежною, що зумовлює контекстуальну залежність цілісної фінітної комплементарної клаузи. Проте, незважаючи на власну контекстуальну залежність, фінітна комплементарна клауза розгортає перспективу комунікації до останнього свого елемента в найвищій динамічній функції та перекидає динамічну функцію головного дієслова *charge*.

Зазначимо, смисловий компонент дієслова виявляє сильну тенденцію до ролі медіатора або транзитера між двома типами будь-яких елементів. Категоріальні експоненти дієслів репрезентують цю функцію через індикатори або показники часу та стану, що виражаються модальними та темпоральними операторами. Смисловий компонент дієслова є контекстуально незалежним та його інформація успішно змагається із категоріальними граматичними елементами. І цей взаємозв'язок між цими конститuentами застосовується незалежно від позиції предиката у реченні. Відповідно, фінітні та нефінітні форми дієслова поводяться однаково в реченні та виявляються контекстуально незалежними [10, с. 70–71].

(11) Demetrius: «*Chiron* (Set, Th), *thy years* (B, d, Th) **want** (+, TrPr, Q, Tr) *wit* (Sp, Rh), *thy wit* (B, d, Th) **wants** (+, TrPr, Q, Tr) *edge And manners* (Sp, Rh), *to intrude* (+, TrPr, Q, Tr) [*where I* (B, d, Th) *am graced* (Sp, Rh)] (FSp, Q, RhPr)» (Shakespeare, Titus Andronicus, ii, i, 26-27) [13].

Речення (11) запроваджується у безпосередній релевантний контекст фоною темою власним ім'ям *Chiron* (Set, Th), до якого звертається адресант Деметріус, із функцією найнижчого ступеня КД як ініціального незалежного конституента. Тематичні елементи головного речення *thy years* (B, d, Th), *thy wit* (B, d, Th) вводять нову та відновлену інформацію відповідно, де перша тема *thy years* (B, d, Th) виявляється контекстуально незалежною, тоді як друга тема *thy wit* (B, d, Th) відновлює вже відому в контексті інформацію та виступає контекстуально залежною. Дієслова *want* (+, TrPr, Q, Tr), *wants* (+, TrPr, Q, Tr), *to intrude* (+, TrPr, Q, Tr) з ознакою незалежних транзитних елементів змагаються із комунікативною динамічною функцією кожної з рем в їхній постпозиції, а саме *wit* (Sp, Rh), *edge And manners* (Sp, Rh), *where I am graced* (FSp, Q, RhPr) відповідно, як також незалежних конституентів у репрезентованому контексті. Останні розгортають КД кожен вищий за попередній із найвищою функцією КД, яку обіймає власне рема субординативна клауза *where I am graced* (FSp, Q, RhPr). Зазначені рематичні елементи як невідновлені в структурі речення, а також незалежність теми *I* (B, d, Th) вбудованої адвербіальної клаузи зумовлюють контекстуальну незалежність інфінітивного комплексу *edge And manner, to intrude where I am graced* у фінальній локації складного комплементарного речення (11) та носія найвищого ступеня КД. Додамо, вольовий відтінок бажання провідного дієслова *wants* просуває далі КД наміру мовця Деметріуса до інфінітивного компонента *to intrude*, який отримує вищу динамічну функцію КД, на реалізацію якої спрямована семантика головної дії.

(12) Viola: «*I* (B, d, Th) **beseech** (+, TrPr, Q, Tr) *you* (Sp, Q, Rh), *what manner of man is he* (FSp, RhPr)» (Shakespeare, Twelfth Night, iii, iv, 289) [13].

Контекстуальна незалежність фінитного комплементарного речення *what manner of man is he* прикладу (12) зумовлюється невідновленою інформацією, носіями якої виступають уведена в речення тема *I* (B, d, Th), рема *you* (Sp, Q, Rh) та власне рема *he* (FSp, RhPr), що є незалежними між собою складниками у безпосередньому релевантному контексті цього речення. Ініціальна позиція тематичного елемента *I* (B, d, Th) є впливовим фактором найнижчого КД, який далі розгортається у напрямі дієслова волевиявлення прохання *beseech* (+, TrPr, Q, Tr) із незалежною контекстуальною властивістю, яка спрямовує власну волітвну силу благання на рематичний прономинал *you* (Sp, Q, Rh) як деталізатор якості дії. Семантичний відтінок прохання ядерного дієслова *beseech* акцентує увагу адресанта власне на дії прояву вмовляння, що забезпечує транзитному предикату *beseech* вищий рівень КД, який загалом первинно передбачається для подальшої реми *you* (Sp, Q, Rh) у контексті головної частини речення (12). Проте найвищий ступінь КД відводиться для фінитного комплементарного речення *what manner of man is he?* із власне ремою конституентом *he* (FSp, RhPr) у найвищому ступені КД у кінцевій позиції, який безпосередньо завершує комунікативну функцію цього висловлення і доводить релевантну вольову комунікативну направленість адресанта.

Наступні приклади (13), (14) складних речень ранньоновоналіїського періоду виявляють ознаки контекстуально залежних комплементарних фінитної (13) та інфінітивної (14) клауз.

(13) Buckingham: DS 1 «[but when the way was made, And paved with gold (Set, Th), DS 2 [*the emperor* (B, d, Th) thus **desired** (+, TrPr, Q, Tr)], DS 3 [That *he* (B, d, Th) would please to alter (+, TrPr, Q, Tr) *the king's course* (Sp, Q, Rh), And break (+, TrPr, Q, Tr) *the foresaid peace* (FSp, Q, RhPr)]» (Shakespeare, King Henry VIII, i, i, 187-190) [13].

У прикладі (13) прослідковуємо три DS рівня дистрибутивного поля безпосереднього релевантного контексту складного комплементарного речення. Перший DS 1 рівень розглядається фоном речення, який виступає загальною тематичною основою та умовою для подальшої мовленнєвої комунікації. Всі складові елементи на цьому рівні є контекстуально незалежними. Тематичний елемент головного речення *the emperor* (B, d, Th) вводиться у контекст висловлення як незалежний компонент із функцією невідновленої інформації, яка надалі відтворюється у динамічному розвитку повідомлення на третьому DS 3 рівні тематичним компонентом *he* (B, d, Th), що виявляється носієм попередньої інформації теми *the emperor* (B, d, Th), а отже, показує ознаки контекстуальної залежності. Рематичні фрази *the king's course* (Sp, Q, Rh) як рема та *the foresaid peace* (FSp, Q, RhPr) як подальша власне рема є контекстуально незалежними у цьому реченні, оскільки вони не репрезентують будь-яку попередню інформацію в контексті та не впливають на контекстуальну залежність фінитної клаузи.

На нашу думку, єдиним фактором, що зумовлює контекстуальну залежність фінитного комплементарного речення (13), є наявність вже відновленої інформації, актуалізатором якої є контекстуально залежний тематичний суб'єкт *he* (B, d, Th), який відтворює тематичний компонент *the emperor* (B, d, Th), завдяки чому адресат розуміє комунікативний зміст повідомлення, яке йому адресує мовець Бекінгем. Комунікативний динамізм реалізації бажання суб'єкта *the emperor* розгортається за допомогою дієслова *desired* (+, TrPr, Q, Tr) як транзитера, який запроваджує а контекст фінитну клаузу для розширення своєї вольової семантики та завершення смислу всього складного речення. Комунікативна динамічна функція цього висловлення отримує повне вираження в додатковому фінитному реченні із КД у вищому ступені, який перевищує ступінь головного предиката *desired*, семантичне значення якого спрямоване на актуалізацію бажальної дії суб'єкта ядерного речення інфінітивами *to alter* (+, TrPr, Q, Tr), *break* (+, TrPr, Q, Tr) як транзитних елементів, що просувають інформацію далі до реми *the king's course* (Sp, Q, Rh) та власне реми *the foresaid peace* (FSp, Q, RhPr), де останні набувають ознак найвищого ступеня КД цілісної структури цього речення (13). Зауважимо, неособоводієслівні другорядні предикати *to alter, break* не несуть ступінь найвищого КД, оскільки семантика бажання дієслова *desired* розгортається в бік виконавців цієї дії, а саме фінальних рематичних фраз *the king's course, the foresaid peace*, найвища динамічна функція КД яких доводить відповідність наміру мовця комунікативній направленості повідомлення.

(14) Imogen: DS 1 «[*The shes of Italy* (B, d, Th) should not betray *Mine interest* (Sp, Q, Rh) and *his honour* (Sp, Q, Rh), or **have charged** (+, TrPr, Q, Tr) *him* (Sp, Q, Rh), At the sixth hour of morn, at noon, at midnight (FSp, Q, RhPr)], DS 2 [To encounter (+, TrPr, Q, Tr) *me* (Sp, Q, Rh) with orisons (FSp, Q, RhPr)], DS 3 [for then (Set) *I* (B, d, Th) am in heaven *for him* (FSp, Q, RhPr)]» (Shakespeare, Cymbeline, i, iii, 29-33) [13].

Наступне речення (14), яке складається також із трьох DS рівнів, репрезентує комунікативну функцію вольової вимоги, примусу суб'єкта речення *The shes of Italy* (B, d, Th) як першого тематичного конститuenta складного речення із властивістю контекстуально незалежного компонента. На DS 1 рівні КД речення розвивається від теми *The shes of Italy* (B, d, Th) із функцією найнижчого ступеня КД до рематичних елементів *Mine interest* (Sp, Q, Rh), *his honour* (Sp, Q, Rh) із невідновленою інформацією та більшим ступенем КД. Дієслово волевиявлення *have charged* (+, TrPr, Q, Tr) спрямовує комунікативну функцію своєї семантики прояву волі на подальшу рему повідомлення *him* (Sp, Q, Rh), динаміка якої перебиває вольову силу предиката *have charged*. Найвищий ступінь КД на DS 1 рівні дистрибутивного поля речення (14) отримує саме рематичний конститuent *him* (Sp, Q, Rh), оскільки він виступає адресатом прояву вольового значення дієслова *have charged* та нейтралізує значення наступного елемента, власне реми *At the sixth hour of morn, at noon, at midnight* (FSp, Q, RhPr), що зумовлює його нижчий ступінь КД на зазначеному відрізьку висловлення.

Відрізняє аналізоване речення (14) від прикладу (13) із дієсловом *desire* той факт, що найвищий ступінь КД у розвитку комунікативної перспективи всього цього речення (14) отримує інфінітив *To encounter* (+, TrPr, Q, Tr), на який націлена силова динамічна функція висловлення адресанта Імоджен для актуалізації вольового наміру суб'єкта головної дії. КД рівня DS 2 далі просувається до рематичного прономинала *me* (Sp, Q, Rh) як відновленого елемента дистрибутивного поля речення та препозиційної фрази *with orisons* (FSp, Q, RhPr) як подальшої перспективи зазначеного рівня із функцією власне реми. Рівень DS 3 речення (14), як додатковий вбудований в інфінітивну клаузу сентенційний комплемент, визначається відновленими темою *I* (B, d, Th) та кінцевою власне ремою *for him* (FSp, Q, RhPr). На рівнях DS 2, DS 3 речення (14) незалежні компоненти в ініціальній позиції *To encounter* (+, TrPr, Q, Tr), *for then* (Set) характеризуються із найвищим ступенем КД за інтонаційною, а отже, логічною ознакою вольової цілеспрямованості головного предиката *have charged*, тоді як рематичні елементи *with orisons* (FSp, Q, RhPr), *for him* (FSp, Q, RhPr) у фінальній локації кожного відповідного рівня отримують функцію найнижчого ступеня КД.

Отже, як показує аналіз складного комплементарного речення (14), конститuentи комплементарного інфінітивного речення *me* (Sp, Q, Rh), *I* (B, d, Th), *for him* (FSp, Q, RhPr) як референти вже відомої та відновленої інформації зумовлюють останньому контекстуальну залежність у дистрибутивному полі структури речення (14) як безпосереднього релевантного контексту. Завдяки незалежним елементам *To encounter*, *for then* інфінітивна клауза *To encounter me with orisons, for then I am in heaven for him* у складі речення вищого рівня окреслюється із функцією найвищого ступеня КД для актуалізації вольової спрямованості бажання суб'єкта *The shes of Italy* примусити адресата *him* виконати спрямовану на нього дію.

Висновки. Під час пропонованого дослідження визначено, що *тематичні* та *рематичні* елементи на різних рівнях дистрибутивного поля безпосереднього релевантного контексту складного комплементарного речення з дієсловами волевиявлення в ранньомовноанглійській мові функціонують носіями невідновленої або невідомої в контексті інформації та відновленої або відомої інформації, яка попередньо була запроваджена

в мовленнєвий контекст як незалежні або залежні лінгвальні складові елементи. КД ранньомовноанглійського складного речення розгортається за допомогою незалежних та залежних елементів до свого найвищого вираження у процесі мовленнєвої комунікації для актуалізації комунікативної орієнтації складного комплементарного речення як прояву вольового бажання, наміру мовця або адресанта та реалізації категорії волевиявлення. Постулюємо, що наявність у комплементарних фінітних, інфінітивних клаузах таких елементів або референтів, що не залежать або залежать від безпосереднього релевантного контексту дистрибутивного поля певного речення, зумовлює контекстуальну незалежність/залежність додаткових речень, які субкатегоризують головні дієслова волевиявлення у мовленнєвих висловленнях ранньомовноанглійської мови. Функціональна перспектива КД кожного речення залежить від семантичної ознаки ядерного предиката волевиявлення з наявністю таких різних відтінків комунікативного наміру мовця, як бажання, примус, зобов'язання, прохання, благання, що зумовлює направленість функції найвищого ступеня КД на інтонаційно та динамічно акцентовані реченнєві компоненти для реалізації відповідного вольового значення складного комплементарного речення. Перспективи подальших розвідок у цьому науковому напрямі вбачаємо в дослідженні реалізації ФПР ранньомовноанглійського складного речення з дієсловами прояву волі з урахуванням принципу порядку слів у реченні та принципу емпізи для визначення розгортання КД у різних структурних реченнєвих моделях.

Література:

1. Беклемешева Н.Н. Интерпретация вторично-предикативных структур в перспективе актуального членения : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19. Москва, 2011. 26 с.
2. Кибрик А.А. Современная американская лингвистика: Фундаментальные направления. Изд. 2-е, испр. и доп. Москва : Едиториал УРСС, 2002. 480 с.
3. Матезиус В. О так называемом актуальном членении предложения. *Пражский лингвистический кружок* : сборник статей. Москва : Изд-во «Прогресс», 1967. С. 239–245.
4. Плоткіна М., Землякова О. Реалізація комунікативного динамізму в складному реченні. *Наукові записки ВДПУ імені Михайла Коцюбинського*. Вінниця : ТОВ «Фірма «Планер». Серія : Філологія (мовознавство), 2013. Вип. 17. С. 78–84.
5. Плоткіна М.Г. Реалізація складного речення як безпосереднього релевантного ситуативного контексту. *Мова і культура*. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Вид. Дім. Дмитра Бураго, 2012. Вип. 15, т. 4. С. 143–149.
6. Плоткіна М.Г. Синтаксис складного речення в романах Дж. Остін: структурний та функціональний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2010. 20 с.
7. Плоткіна М.Г. Синтаксис складного речення в романах Дж. Остін: структурний та функціональний аспекти : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2010. 197 с.
8. Плоткіна М.Г. Складне речення як дистрибутивне поле реалізації комунікативного динамізму (на матеріалі речень романів Дж. Остін). *Нова філологія*. 2011. № 46. С. 185–189.
9. Хэллiday М.А.К. Место «функциональной перспективы предложения» (ФПП) в системе лингвистического описания. *Новое в зарубежной лингвистике*. Вып. VIII. Лингвистика текста. Москва : Прогресс, 1978. С. 138–148.
10. Firbas, J. Functional sentence perspective in written and spoken communication. Cambridge, New York : Cambridge University Press, 1992. 239 p.

11. Firbas, J. Some aspects of the Czechoslovak approach to problems of functional sentence perspective. *Papers on Functional Sentence Perspective*. Prague: Academia. The Hague : Mouton, 1974. P. 11–37.
12. Hladký, J. Language and Function: to the memory of Jan Firbas. Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2003. 336 p.
13. Rowse, A.L. The annotated Shakespeare: three volumes in one illustrated: the comedies, the histories, sonnets, and other poems, the tragedies and romances. New York : Greenwich House, 1988. 2479 p.
14. Salih S. M. Functional Sentence Perspective and Communicative Dynamism. *Journal of Al-Fatih*. No. 37. Diyala University, 2008. P. 30–44.

Tuhai O. Realization of Early Modern English functional sentence perspective

Summary. The proposed research is focused on highlighting the issues of functional sentence perspective actualization and implementation in Early Modern English complex complementary sentence as a distributional field of immediately relevant context in terms of retrievable/irretrievable information of the communication considering context dependence/independence of the elements as to the escalation of communicative dynamic function of the speaker's volition in the utterance. Such sentence elements as theme, theme proper, rheme, rheme proper in the function of irretrievable or new and unknown for the addresser information as well as with the function of retrievable or implemented into the context information have been distinguished. Thematic and rhematic constituents of a complex sentence have been defined to function as the actualizers of irretrievable and retrievable information both in the main or matrix and in

the additional finite, infinitive complementary clauses with different level of communicative dynamism escalation or development that is in its highest or the lowest degrees. It has been determined that the carriers of irretrievable information provide the highest degree of communicative dynamism of a coherent sentence structure in the final location whereas in the initial position they receive the lowest degree of communicative dynamism of the utterance volitional direction. Carriers of irretrievable information can obtain the function of communicative dynamism highest degree due to the semantics of matrix volitional verbs with purposefulness and accentuation of the main action on the addressee. Thematic and rhematic elements of a complex complementary sentence have been also delineated as context dependent and context independent components which express the relevant level of communicative dynamic volitional function. Complementary finite, infinitive sentences functioning as dependent or independent clauses in the development or escalation of the holistic sentence structure communicative perspective as the realization of the speaker will has been characterized. The contextual dependence of theme/rheme or those constituents/referents that refer to the previous context of a complex sentence causes the contextual dependence of a particular complement clause. The contextual independence of thematic and rhematic elements in the subordinate sentence is the factor influencing the context independent functional perspective and communicative orientation of the latter.

Key words: functional sentence perspective, communicative dynamism, retrievable/irretrievable information, context dependent/independent element, immediately relevant context, Early Modern English.